

Asia: Lausuntopyyntö Muntterinkankaan tuulivoimaosayleiskaavan ehdotusvaiheen kaava-aineistosta

Keiteleen kunta
keitele@keitele.fi

Lausunto

1 Johdanto

Ilmatar Pielavesi Oy suunnittelee enintään 20 kokonaiskorkeudeltaan 350 m voimalan tuulivoimapuistoa Muntterinkankaalle Pielaveden ja Keiteleen kuntien alueelle. Hankealueen koko on n. 2 950 ha. Alue on metsätalouskäytössä ja lähes kaikki suot on ojitettu. Alueella sijaitsee muutamia pienehköjä järviä ja lampia. Sähkö suunnitellaan liitettäväksi valtakunnanverkkoon 110 kV ilmajohdolla. Luonnonvarakeskus on aiemmin lausunut hankkeen YVA-selostuksesta.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus (Luke) esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Hankkeen vaikutukset riistalajistoon arvioidaan selostuksessa pääasiassa vähäisiksi.

Selostuksessa todetaan, että eläimet voivat välttää tuulipuiston alueita rakentamisen ajan, mutta palata sinne myöhemmin (Helldin ym. 2012). Lisäksi selostuksessa arvioidaan, että herkemmän lajiston on mahdollista siirtyä rakentamisalueiden ulkopuolelle. Luke huomauttaa, että Helldin ym. (2012) kirjallisuuskosteessa ei varsinaisesti ole sellaisia tutkimuksia, joiden mukaan eläimet palaisivat käyttämään tuulivoima-alueita. Tuulivoimaan tottumisen osalta artikkelin kirjoittajat pohtivat, onko ollut kyse totumisesta esim. porotutkimuksissa, joissa poroilla ei ole ollut vaihtoehtona vaihtaa paikkaa, vai alistumisesta tilanteeseen. Lisäksi he pohtivat stressihormonin määrää tällaisissa tilanteissa. Kun he tiivistävät totumiseen liittyvät tutkimukset, he toteavat, että sopeutumista tuulivoimaan ei voida ennalta olettaa, sillä kyky sopeutua vaihtelee lajeittain, sukupuolen, iän, yksilön, vuoden ajan, häiriötyypin, tiheyden ja ennalta-arvattavuuden mukaan. Luke huomauttaa, että tuolloin (2012) ei myöskään ole ollut sen enempää kirjallisuutta tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoon, kuin tälläkään hetkellä.

Lajiston totumisesta tuulivoimaan ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen, mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta (esim. pirstoutuminen myötä). Tällöin vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

On syytä huomioida myös se, että mikäli elinympäristö muuttuu lajille käyttökelvottomaksi tai laji sitä välttää ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien voimala-alueiden myötä.

On myös syytä huomioida, että konsulttien tekemät raportit eivät ole verrattavissa tieteelliseen tietoon, jossa tutkimusaineisto on käsitelty käyttäen tilastollisia menetelmiä ja analyyskejä, joilla hallitaan tiedon epävarmuutta, ja joka on sen jälkeen vertaisarvioitu. Kartoitukset ja raportit eivät ole siis tutkimuksia, vaan selvityksiä, kartoituksia tai seurantaraportteja. Niistä puuttuu tutkimuksen tunnusmerkit ja rakenteet, eikä niitä ole referoitu tieteellisin menetelmin. Ensisijaisesti vaikutusten arvioinneissa tulisi tukeutua olemassa olevaan tieteelliseen kirjallisuuteen.

Hankealue ei sijoitu tällä hetkellä tunnetuille susireviireille, mutta alueella ja/tai sen ympäristössä on tehty havaintoja karhupentueesta ja ilvespentueista. Siten on syytä arvioida alueen olevan soveltuva kyseisten suurpetojen lisääntymis- ja pentujenhoitoajanympäristöksi. Luke huomauttaa, että suurpetojen osalta tehdyt selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion ko. lajien esiintymisestä alueella. Alueen merkitystä näiden lajien lisääntymis- ja levähdysalueina ei voida tehtyjen selvitysten avulla poissulkea.

Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Luke huomauttaa, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla hyvin laaja. Tilanne on tällainen, kun samoille reviireille ja lajin esiintymisalueille (esim. suurpedot) suunnitellaan useita tuulivoimahankkeita. Selostuksessa olisi ollut syytä keskittyä myös pitkän aikavälin vaikutuksiin. Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Muilta osin Luken aiemmin antama lausunto on yhä ajantasainen.

3 Lausunnon tiivistelmä

Hankkeen vaikutukset riistalajistoon arvioidaan selostuksessa pääasiassa vähäisiksi. Selostuksessa todetaan, että eläimet voivat välttää tuulipuiston alueita rakentamisen ajan, mutta palata sinne myöhemmin. Lajiston tottumisesta tuulivoimaan ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Luke huomauttaa, että olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita. Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen, mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee lisääntymisen kannalta. Tällöin vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

Elinympäristön tuhoutuminen tai heikkeneminen siinä mittakaavassa, että yksilöt vaihtavat sijaintia, on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Nina Peuhkuri

Kehittämispäällikkö, johtava tutkija

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 01.07.2024 klo 10:55:47.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: